

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Переглянути у форматі pdf

Н. Ю. Мариненко

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

№ 1, 2016

[Назад](#)

[Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 658

*Н. Ю. Мариненко,
кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, м. Тернопіль*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*N. Yu. Marynenko,
PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economics and Finance,
Tenopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil*

TENDENCIES OF THE UKRAINIAN INDUSTRIAL ENTERPRISES' DEVELOPMENT UNDER CURRENT CONDITIONS

У статті проаналізовано стан промисловості України за перше півріччя 2015 року, тенденції прибутковості (збитковості) підприємств за видами діяльності. Результати дослідження свідчать про те, що найбільш збитковими галузями є виробництво хімічних речовин і хімічної продукції, металургійне виробництво, а майже 40% з існуючих машинобудівних підприємств є збитковими. Показано, що скорочується питома вага підприємств, які впроваджували інновації у 2014 р. Виявлено найбільш інноваційно активні промислові підприємства України. Здійснено аналіз динаміки розвитку промислових підприємств на прикладі найбільших прибуткових машинобудівних компаній України – ДП «Антонов» і ПАТ «Турбоатом». Визначено фактори, що суттєво вплинули на ефективність виробничих процесів та передумови для вдосконалення методів управління розвитком підприємств. Встановлено, що необхідною у сучасних умовах господарювання є адаптація вітчизняних промислових підприємств до вимог потенційних споживачів європейського та азійського ринків.

The current state of the Ukrainian industry in the first half of 2015 and tendencies of the industrial enterprises profitability (losses) are analyzed in the article. Research results testify that the production of chemicals and chemical products, metallurgy are the most loss-making industries, almost 40% of the existing mechanical engineering enterprises are unprofitable. It is determined that the share of enterprises applying innovations in 2014 decreased. The most innovatively active industrial enterprises of Ukraine are identified. The dynamics of industrial enterprises development is analyzed at the largest profitable mechanical engineering companies of Ukraine SE "Antonov" and PJSC "Turboatom" as case studies. The factors that significantly affect the efficiency of production processes and preconditions for improving the management techniques of the enterprise's development are determined. It is indicated that the adaptation of domestic enterprises to the requirements of potential customers in European and Asian markets is of great necessity under current economic conditions.

Ключові слова: промислові підприємства, машинобудування, інноваційна діяльність, зовнішнє середовище, адаптація.

Key words: industrial enterprises, mechanical engineering, innovative activity, external environment, adaptation.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку промислового виробництва України притаманна спрямованість на вирішення як завдань адаптації та організації виробництва відповідно до умов, що диктує динамічне зовнішнє середовище, так і завдань управління. У зв'язку з переорієнтацією ринків збуту внаслідок воєнної агресії Російської Федерації (РФ) вітчизняні підприємства усвідомлюють необхідність впровадження ефективних методів управління, використання яких дозволило б у короткий термін пристосуватися до потреб споживачів та постачальників сировини.

Підприємства в більшій чи меншій мірі працюють в умовах конкуренції, тому в найближчій і довготривалій перспективі максимізація адаптивного чинника стає вирішальною компонентою сталого розвитку промисловості країни. Для цього необхідно провести аналіз динаміки розвитку промислових підприємств та виокремити основні фактори впливу на їхню діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення невирішених проблем. Проблема розвитку промислових підприємств України була предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: А.І. Амоші, Б.М. Андрушківа, О.Г. Білоруса, А.І. Бугенко, Б.І. Валуєва, Б.М. Данилишина, І.О. Дергачова, М.І. Долішнього, О.П. Зайцевої, І.І. Іщенко, М.Б. Ковальчука, Т.П. Коропової, А.І. Кредісова, Г.Г. Козоріз, Н.О. Кухарської, І.І. Лукінова, І.П. Продіуса, М.Г. Чумаченка, Д. Ліндсея та ін.

Однак вплив постійно змінюваного зовнішнього середовища на функціонування промислових підприємств потребує їх адаптації до конкретних умов розвитку економіки країни та світу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є аналіз тенденцій розвитку українських промислових підприємств в умовах, що склалися та виокремлення основних факторів впливу на їхнє функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. За перше півріччя 2015 року підприємства промисловості загалом отримали збитку на суму 84684,7 млн. грн. (див. табл. 1). Найбільш збитковою галуззю виявилось виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 20009,8 млн. грн., металургійне виробництво – 19740,7 млн. грн. Підприємства машинобудування закінчили перші шість місяців роботи зі збитком на суму 10125,1 млн. грн., майже 40% з існуючих є збитковими.

Таблиця 1.
Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами промислової діяльності у січні-червні 2015 року [1] (млн. грн.)

	Чистий прибуток (збиток)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Промисловість	-84684,7	57,0	55967,8	43,0	140652,5
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	-3702,8	40,2	12964,8	59,8	16667,6
Переробна промисловість	-67032,2	62,8	36039,4	37,2	103071,6
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	-8385,7	61,5	10305,3	38,5	18691,0
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	82,6	79,0	762,8	21,0	680,2
виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	-1412,6	66,4	1406,9	33,6	2819,5
виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	71,2	54,2	3028,4	45,8	2957,2
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	-20009,8	61,1	1218,9	38,9	21228,7
виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	1004,1	79,4	1524,7	20,6	520,6
виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	-8160,1	62,1	1412,7	37,9	9572,8
металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	-19740,7	54,2	8257,6	45,8	27998,3
машинобудування	-10125,1	60,9	7043,2	39,1	17168,3
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	-275,8	67,7	447,1	32,3	722,9
виробництво електричного устаткування	-2688,9	63,8	930,8	36,2	3619,7
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	-1135,0	60,2	2887,4	39,8	4022,4
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	-6025,4	55,7	2777,9	44,3	8803,3
виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	-356,1	62,6	1078,9	37,4	1435,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	-12232,0	34,5	6713,3	65,5	18945,3
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	-1717,7	27,2	250,3	72,8	1968,0

Динаміка розвитку підприємств промисловості свідчить про те, що результати їхньої діяльності на кінець 2015 року не будуть кращими, ніж у попередньому, лише в структурному відношенні зменшиться частка збиткових підприємств до загальної кількості підприємств (до 40% у машинобудуванні).

На прикладі діяльності найбільших машинобудівних підприємств України проведемо аналіз динаміки їхнього розвитку, визначимо фактори, що мали найбільший вплив на ефективність виробничих процесів та передумови для вдосконалення методів управління їхнім розвитком.

Не дивлячись на наслідки економіко-політичної кризи, які відобразилися майже на всіх галузях промисловості, на ДП «Антонов» за перші 3 місяці 2015 року чисті доходи зросли на 110 % (порівняно з аналогічним періодом минулого року) до 947 млн. грн. Спостерігаємо також позитивну динаміку таких показників, як ЕВІТДА та чистий прибуток: 403 млн. грн. та 330 млн. грн., зростання у 2,5 та 7 разів, відповідно (табл. 2).

Таблиця 2.
Основні показники розвитку ДП «Антонов» за 2014-2015 роки [2, с. 27]

Група показників	2014	1 кв. 2015
Фінансові (млн. грн.)		
Чистий дохід	449	947
Собівартість реалізованої продукції	290	624
Валовий прибуток/(збиток)	160	323
ЕВІТДА	114	403
Амортизація	41	59
Операційний прибуток/(збиток)	74	344
Чистий фінансовий дохід/(збиток)	(14)	
Прибуток/(збиток) до оподаткування	73	353
Податок на прибуток	31	23

Чистий прибуток/(збиток)	43	330
Сплачені дивіденди	н/д	н/д
Баланс (млн. грн.)		
Активи, всього	6068	6367
Необоротні активи	2486	2469
Основні засоби	1466	1438
Оборотні активи	3581	3899
Дебіторська заборгованість	896	1049
Грошові кошти та їхні еквіваленти	461	730
Зобов'язання та власний капітал	6068	6367
Зобов'язання	2222	2336
Кредиторська заборгованість	852	893
Боргові зобов'язання	279	279
Власний капітал	3845	4031
Фінансові коефіцієнти		
Приріст чистого доходу (% до відповідного періоду минулого року)	2,4	110,8
Рентабельність за ЕВГДА (%)	10,5	42,5
Чиста рентабельність (%)	1,2	34,9
Борг/власний капітал (%)	7,3	6,9
Рентабельність власного капіталу (%)	1,0	29,8
Рентабельність активів (%)	0,6	21,3
Рентабельність застосованого капіталу (%)	2,8	31,9
Дані про компанію		
Кількість працівників (тис.)	12698	12705
Середньомісячна заробітна плата (грн.)	5503	6214

Зростання чистих доходів відбулося через девальвацію гривні, оскільки літаки, як правило, оцінюються у твердій валюті. ДП «Антонов» має непогашені внутрішні облигації на суму 580 млн. грн., із купонним доходом 10,5–11,0 %, термін сплати за якими спливає у травні 2015 року. Підприємство випустило облигації у 2009 році з метою рефінансування банківської заборгованості та поповнення оборотного капіталу. Діючі контракти підприємства з кубинськими та північнокорейськими авіалініями фінансуються через російську лізингову компанію «Льюїсін Фінанс Ко», з якою ДП «Антонов» продовжує співпрацювати через недостатність власних можливостей для лізингу.

У 2014 р. ДП «Антонов» втратило більше 200 млн. грн. через банкрутство «Брокбізнесбанку» (відповідна сума залишається у складі дебіторської заборгованості, під неї не був створений резерв) [2, с. 27].

Подолати вплив економіко-політичної ситуації в країні, що склалася, підприємству допомагає потужна ресурсна база, яка складається з:

- дослідно-конструкторського бюро з проектування, перспективним і експериментальним дослідженням, сертифікації, супроводу серійного виробництва та експлуатації;

- дослідного виробництва, основним завданням якого є виготовлення експериментальних зразків авіаційної техніки;

- льотно-випробувальної і доводочної бази, що призначена для проведення льотних випробувань, доопрацювання та сертифікації літаків, а також для навчання льотної та технічного персоналу;

- служби супроводу проектів провідними фахівцями [3].

Увесь цей комплекс дозволяє втілювати конструкторські ідеї в реальну авіаційну техніку. Таким чином, на ринку представлено конкурентоспроможну продукцію, у тому числі розробки, що надають партнерам підприємства можливості розвитку і модернізації власного авіабудування.

У той же час, експерти визначають наступні заходи, які необхідно втілити для успішного розвитку підприємств у сучасних умовах:

1. Для покращення продажів та просування українських літаків на світовий ринок компанії необхідні зміни в маркетинговій стратегії, у тому числі пошук нових можливостей лізингу та розширення сервісної мережі компанії у світі. Стабільний приток нових замовлень сприятиме економії за рахунок зростання масштабів виробництва та покращить фінансовий стан і ліквідність компанії (наприклад, у 2013 р. компанією Boeing було виготовлено 200 літаків, Embraer – 80, а російським ПАТ «ОАК» – 111 літаків). За оцінками ДП «Антонов», його потреба в оборотному капіталі складає 100 млн. дол., для чого необхідно отримувати замовлення щонайменше на 6–7 літаків щороку з авансовим платежем у розмірі 50 % від суми замовлення.

2. Необхідними є інвестиції, які можуть бути надані державою шляхом збільшення акціонерного капіталу або довгострокової позики на пільгових умовах. Держава також може розглянути можливість продажу меншорічного пакета акцій інземному стратегічному інвестору з належною репутацією, що сприятиме просуванню компанії на висококонкурентні світові ринки.

3. Ще одним сприятливим фактором для ДП «Антонов» може стати отримання замовлень від клієнтів на внутрішньому ринку – як цивільних, так і військових, враховуючи складні завдання, які зараз стоять перед Україною у сфері оборони.

4. «Вузкі місця» та зниження обсягів виробництва (як одноразові, так і викликані розірванням зв'язків із РФ) можна подолати за рахунок створення або розширення місцевих виробничих потужностей (власних або шляхом інвестицій в інші державні компанії, наприклад ДП «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова»), а також шляхом залучення іноземних (не російських) постачальників.

5. ДП «Антонов» повинне оптимізувати витрати за рахунок відмови від непрофільних активів і перегляду асортименту літаків із метою зосередження на перспективних моделях, включаючи Ан-158 і, потенційно, Ан-178 та Ан-70.

6. Компанія повинна оптимізувати структуру управління з урахуванням ризиків корпоративного управління, які виникли у 2014 р. [2, с. 27].

Іншим прибутковим підприємством у період тотального скорочення промислового виробництва є ПАТ «Турбоатом», яке належить до числа найбільших підприємств світу з проектування та виробництва:

- парових турбін для теплових електростанцій (ТЕС), теплоелектроцентралей (ТЕЦ), атомних електростанцій (АЕС);

- гідравлічних турбін для гідроелектростанцій (ГЕС), гідроаккумуляційних електростанцій (ГАЕС);

- гідравлічних затворів для ГЕС, ГАЕС і насосних станцій;

- іншого енергетичного обладнання.

Виробничі можливості дозволяють випускати парових і гідравлічних турбін загальною розрахунковою потужністю 8 млн. кВт і 2 млн. кВт відповідно на рік.

Виробництво турбін здійснюється за замкнутим циклом: від проектно-конструкторських і науково-дослідних робіт до виготовлення, складання, випробування турбін та відвантаження [4].

У I кварталі 2015 року чистий дохід ПАТ «Турбоатом» склав 655 млн. грн., що на 33 % вище порівняно з I кварталом 2014 р. (беручи до уваги експортно-орієнтований профіль підприємства, у доларовому еквіваленті чисті доходи скоротилися на 44%) (див. табл. 3). Чистий прибуток за квартал склав 685 млн. грн., що на 74 % вище показника минулого року (–27% у доларовому еквіваленті).

Метою підприємства у 2015 році є збільшення доходів від реалізації продукції на 20 % у річному порівнянні. Станом на кінець I кварталу 2015 року підприємство не мало боргових зобов'язань, залишки грошових коштів склали 1,3 млрд. грн., що робить ПАТ «Турбоатом» одним з небагатьох прибуткових українських держпідприємств. У технічне переозброєння і капітальний ремонт в I кварталі 2015 року підприємство інвестувало 14,2 млн. грн. (табл. 3).

Таблиця 3.

Основні показники розвитку ПАТ «Турбоатом» за 2014-2015 роки [2, с. 46]

Група показників	2014	I кв. 2015
Фінансові (млн. грн.)		
Чистий дохід	491	655
Собівартість реалізованої продукції	345	415
Валовий прибуток/(збиток)	145	240
ЕВІТДА	355	634
Амортизація	11	14
Операційний прибуток/(збиток)	344	620
Чистий фінансовий дохід/(збиток)	8	6
Прибуток/(збиток) до оподаткування	418	724
Податок на прибуток	25	39
Чистий прибуток/(збиток)	393	685
Сплачені дивіденди	н/д	н/д
Баланс (млн. грн.)		
Активи, всього	4015	4530
Необоротні активи	682	748
Основні засоби	486	487
Оборотні активи	3333	3782
Дебіторська заборгованість	455	653
Грошові кошти та їхні еквіваленти	949	1342
Зобов'язання та власний капітал	4015	4530
Зобов'язання	1436	1266
Кредиторська заборгованість	1213	1043
Боргові зобов'язання	-	-
Власний капітал	2579	3264
Фінансові коефіцієнти		
Приріст чистого доходу (% до відповідного періоду минулого року)	5,8	33,5
Рентабельність за ЕВІТДА (%)	36,6	96,8
Чиста рентабельність (%)	34,6	104,5
Борг/власний капітал (%)	0,0	0,0
Рентабельність власного капіталу (%)	26,9	69,3
Рентабельність активів (%)	16,5	64,1
Рентабельність застосованого капіталу (%)	24,4	76,0
Дані про компанію		
Кількість працівників (тис.)	5817	5208
Середньомісячна заробітна плата (грн.)	4735	4741

ПАТ «Турбоатом» є експортно-орієнтованим підприємством, питома вага експорту в загальній структурі доходів якого складала 74 % у I кварталі 2015 року. У 2014 році доходи від реалізації парових турбін становили 54 % від загальної суми доходів від реалізації продукції, гідротурбін – 35 %, запасних частин – 7 % та іншого обладнання – 4%. Підприємство реалізувало турбіни та інше обладнання для атомних, ТЕС і ГЕС замовникам в Україні, РФ, Казахстані, Грузії, Таджикистані, Угорщині, Болгарії, Індії та Мексиці. У I кварталі 2015 року підприємство виготовило та відвантажило обладнання для АЕС і ТЕС в Україні та Казахстані. Також у I кварталі 2015 року було виготовлено обладнання для гідравлічних електростанцій в Україні, Грузії та РФ [2, с. 46].

Проте, для того, щоб досягнути докризового рівня ефективності виробничо-господарської діяльності, на думку експертів, підприємству необхідно впровадити наступні заходи:

1. У зв'язку з виникненням нових ризиків, що загрожують стабільності співробітництва із клієнтами з РФ/країнами Митного союзу, ПАТ «Турбоатом» повинне здійснювати подальшу диверсифікацію продажів на світовому ринку, для чого необхідним є зосередження маркетингових зусиль. У цьому аспекті також важливо зменшити залежність від постачань базових матеріалів з РФ, у тому числі і за рахунок підвищення локалізації виробництва.

2. Необхідно стимулювати місцеві електростанції (зокрема, ДП НАЕК «Енергоатом», державного оператора АЕС), що сприятиме прискоренню імпортозаміщення.

3. Необхідно розробити довготермінову програму розвитку ПАТ «Турбоатом», метою якої є збереження конкурентоспроможності підприємства на регіональному/світовому рівнях, незалежно від відносин з РФ, з можливим подальшим наближенням відповідних технічних стандартів до стандартів Європейського Союзу (ЄС), у рамках Поглибленої та всеосяжної угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС [2, с. 46].

Досвід діяльності розглянутих підприємств свідчить про те, що до зовнішніх умов легше пристосуватися, якщо постійно займатися пошуком нових шляхів ведення бізнесу, методів та засобів виготовлення продукції та нових видів виробів. В умовах розірвання економічних та торгових відносин з основним споживачем вітчизняної промислової продукції – РФ, зараз як ніколи стають актуальними питання, пов'язані з адаптацією підприємств до вимог потенційних споживачів європейського та азійського ринків. Проте, динаміка показників інноваційної діяльності на підприємствах свідчить про те, що в умовах виживання господарюючі суб'єкти роблять ставку не на отримання довготривалих конкурентних переваг за рахунок інновацій, а діють тактично, вирішуючи проблеми сьогодення.

Таблиця 4.
Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт [5]

	Всього, у фактичних цінах	У тому числі				Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	розробки	науково-технічні послуги	
млн. грн.						%
1996	1111,7	140,6	321,6	606,9	42,6	1,36
1997	1263,4	188,5	309,2	693,7	72,0	1,35
1998	1269,0	205,5	297,5	682,8	83,2	1,24
1999	1578,2	220,5	330,4	918,6	108,7	1,21
2000	1978,4	266,6	436,7	1106,3	168,8	1,16
2001	2275,0	353,3	304,9	1317,2	299,6	1,11
2002	2496,8	424,9	343,6	1386,6	341,7	1,11
2003	3319,8	491,2	429,8	1900,2	498,6	1,24

2004	4112,4	629,7	573,7	2214,0	695,0	1,19
2005	4818,6	902,1	708,9	2406,9	800,7	1,09
2006	5354,6	1141,0	841,5	2741,6	630,5	0,98
2007	6700,7	1504,0	1132,6	3303,1	761,0	0,93
2008	8538,9	1927,4	1545,7	4088,2	977,7	0,90
2009	8653,7	1916,6	1412,0	4215,9	1109,2	0,95
2010	9867,1	2188,4	1617,1	5037,0	1024,6	0,90
2011	10349,9	2205,8	1866,7	4985,9	1291,5	0,79
2012	11252,7	2621,9	2057,7	5369,9	1203,2	0,80
2013	11781,1	2695,5	2087,8	5772,8	1225,1	0,81
2014	10950,7	2475,2	1910,2	5341,5	1223,8	0,70

Як видно з таблиці 4, щороку відбувається скорочення питомої ваги обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, з 2005 року її частка становить менше 1%, хоча в розвинених європейських країнах – понад 30%.

Скорочується питома вага підприємств, що впроваджували інновації: у 2014 році її частка становила 12,1%, було впроваджено 1743 нових технологічних процесів, з них 447 маловідходних та ресурсозберігаючих. У кризовому 2014 році її значення досягнуло мінімального рівня, починаючи з 2000 року, – питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової становила лише 2,5%.

Таблиця 5.
Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2014 році за регіонами [6]

	Кількість інноваційно активних підприємств		Обсяг реалізованої інноваційної продукції	
	усього, од.	у % до загальної кількості промислових підприємств	усього, млн. грн.	у % до загального обсягу реалізованої промислової продукції
Україна	1609	16,1	25669,0	2,5
Вінницька	46	14,2	664,1	2,3
Волинська	30	10,8	316,6	2,5
Дніпропетровська	109	13,4	1563,1	0,7
Донецька	45	14,6	1018,0	1,7
Житомирська	48	12,5	255,2	1,4
Закарпатська	16	6,0	837,6	8,4
Запорізька	108	22,9	1530,0	1,7
Івано-Франківська	99	22,8	883,2	3,8
Київська	66	11,6	897,4	2,2
Кіровоградська	49	17,3	504,4	2,9
Луганська	16	12,2	38,0	0,2
Львівська	129	16,4	731,9	2,1
Миколаївська	67	19,9	363,8	1,5
Одеська	67	16,8	698,7	2,4
Полтавська	33	8,0	6519,5	8,9
Рівненська	45	14,9	134,6	0,8
Сумська	46	17,6	2610,7	10,4
Тернопільська	36	14,9	133,4	1,7
Харківська	191	22,4	2609,8	3,8
Херсонська	54	24,2	657,8	5,4
Хмельницька	38	11,0	162,8	0,9
Черкаська	37	10,6	556,3	1,6
Чернівецька	34	15,6	81,7	2,0
Чернігівська	32	13,1	151,7	1,0
м.Київ	168	21,7	1748,6	2,0

Як свідчать дані таблиці 5, у 2014 році найбільш інноваційно активними були промислові підприємства Харківської області (191 од.), м. Київ (168 од.), Львівської (129 од.), Дніпропетровської (109 од.) та Запорізької областей (108 од.).

Висновки. Таким чином, у дослідженні встановлено, що в умовах розірвання торговельних відносин з РФ та втрати російського ринку збуту для вітчизняної машинобудівної продукції, деякі крупні підприємства змогли залишитися прибутковими у період тривалої економічної та політичної кризи в країні. Виявлено, що з метою диверсифікації торговельних партнерів, дотримання вимог міжнародних стандартів якості продукції і процесів її виробництва такі підприємства паралельно з основним виробничим процесом розробляють власні та впроваджують інноваційні технології виробництва нових видів продукції. Дані заходи розраховані на довготривалу перспективу та є запорукою сталого розвитку в непростих умовах, що склалися, тому що дають змогу підприємствам швидше адаптуватися до викликів мінливого екзогенного середовища.

Література.

1. Чистий прибуток (збиток) підприємств [Електронний ресурс] / Державна служба статистики. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/chpr/chpr_pr/chpr_pr_u/chpr_pr_0215_u.htm
2. Аналітичний огляд ТОП-100 найбільших державних підприємств України [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=f6738525-4eb4-4460-92b9-ab6ef8ac9481&title=MinekonomrozvritkuOpriljudniloNoviZvitiProRezultatiRoboti100-NaibilshikhDerzhpidprimstvUkraini>
3. Про компанію “Антонов” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.antonov.com/about>
4. Загальні відомості ПАТ “Турбоатом” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.turboatom.com.ua/company/about.html>
5. Наукова та інноваційна діяльність (1990-2014 рр.) [Електронний ресурс] / Державна служба статистики. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html

6. Інноваційна діяльність промислових підприємств України у 2014 році [Електронний ресурс] / Державна служба статистики. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm

References.

1. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2015), “Net profit (loss) of the enterprises”, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/chpr/chpr_pr/chpr_pr_u/chpr_pr_0215_u.htm (Accessed 24 October 2015)
2. The official site of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2015), “Analytical review of Ukraine’s TOP-100 State-Owned Enterprises”, available at: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=f6738525-4eb4-4460-92b9-ab6ef8ac9481&title=MinekonomrozkvitkuOpriiIudniIoNoviZvitiProRezultatiRoboti100-NaibilshikhDerzhpriidprimstvUkraini> (Accessed 14 October 2015)
3. The official site of the SE “Antonov” (2015), available at: <http://www.antonov.com/about> (Accessed 26 October 2015)
4. The official site of the PJSC “Turboatom” (2015), “About company”, available at: <http://www.turboatom.com.ua/company/about.html> (Accessed 2 November 2015)
5. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2015), “The scientific and innovation activity (in 1990-2014)”, available at: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html (Accessed 11 November 2015)
6. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2015), “Innovation activity of the Ukraine’s industrial enterprises in 2014”, available at: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm (Accessed 14 November 2015)

Стаття надійшла до редакції 25.12.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"